

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۱۰، شماره ۳۷، تابستان ۱۴۰۱

ص ص: ۱۸۳-۱۶۵

تعیین مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی زنان مسلمان

زهرا نوری^۱ - سارا کشکر*^۲ - غلامعلی کارگر^۳ - جواد شهلائی باقری^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ۲. دانشیار

مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ۳. دانشیار مدیریت ورزشی،

دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. ۴. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشکده

تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۱۶، تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۳/۲۹)

چکیده

ورزش به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی و فرهنگی، پیوندی آرگانیک با نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد، به این معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن، به‌طور کلی یک شاخص فرهنگ عمومی محسوب می‌شوند. هدف از این تحقیق تعیین مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی زنان مسلمان بود. روش تحقیق حاضر از نظر هدف بنیادی و از نظر استراتژی کیفی بود که با بهره‌برداری از روش تحلیل تماتیک انجام شد. برای جمع‌آوری اطلاعات از روش مصاحبه نیمه‌ساختار یافته با متخصصان، صاحب‌نظران حوزه ورزش قهرمانی و ورزش بانوان استفاده شد. شرط ورود به مصاحبه داشتن تحصیلات مرتبط با علوم ورزشی با مدرک کارشناسی ارشد یا بالاتر و داشتن تجربه کاری در حوزه ورزش بانوان به مدت حداقل ۱۰ سال بود. نمونه‌گیری به روش هدفمند و گلوله برفی انجام شد و نهایتاً با ۳۲ مصاحبه به حد اشباع نظری رسید. ابزار سنجش پرسشنامه‌ای با دو سؤال باز در مورد چیستی فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان و مؤلفه‌های آن بود. از نرم‌افزار MAXQDA ورژن ۲۰۲۰ برای تحلیل اطلاعات و ترسیم الگو استفاده شد. نتایج نشان داد که کدهای انتخابی فرهنگ ورزش قهرمانی زنان عبارت‌اند از: فرهنگ اجتماعی، فرهنگ حرفه‌ای، فرهنگ رقابتی، فرهنگ هواداری، فرهنگ رفتار تیمی، ارزش‌های ملی-مذهبی، باورها و سبک زندگی فعال. باید توجه داشت که فرهنگ اجتماعی در ورزش قهرمانی زنان مسلمان عاملی تأثیرگذارتر نسبت به سایر عوامل بوده و باید در تصمیم‌گیری‌های کلان مدنظر قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی

فرهنگ، ورزش قهرمانی، ورزش زنان.

مقدمه

تاریخ ورزش نشان می‌دهد که به موازات توسعه و پیشرفت فرهنگ عمومی یک جامعه، فعالیت‌های ورزشی نیز حضوری موفق و پویا در زندگی افراد جامعه داشته است. جدایی بین ورزش و فرهنگ یک جامعه امکان‌پذیر نیست و ارتقای فرهنگی می‌تواند عامل ارتقای ورزشی و باعث دگرگونی و تحول آن در جهت تکامل باشد، که این نشانگر تأثیر متقابل ورزش و فرهنگ است (۶). انسان شناسان درباره ورزش به‌عنوان یک پدیده فرهنگی و اجتماعی، پژوهش‌های زیادی انجام داده‌اند. ورزش از دو منظر در مطالعات انسان‌شناسی دارای اهمیت است، اول از دیدگاه تداخل فرهنگی و دیگری به‌عنوان رابطه‌ای برای مشاهده تغییرات فرهنگ جامعه. تداخل و تعامل فرهنگی از طریق ورزش به معنای انتقال معنای فرهنگی توسط ورزش است که مفاهیم بومی، ملی، گروهی و جهانی را شامل می‌شود و جلوه‌های آن در رفتارهای فرهنگی و آیینی به شکل‌های تلفیقی و بازتولید قومی- جهانی نمایان می‌شود (۱۲). ورزش پدیده‌ای فرهنگی اجتماعی است که با ساختارها، نهادها، و اقشار مختلف اجتماعی خصوصاً زنان مرتبط است. پژوهش‌ها بر این حقیقت تأکید دارند که زنان مسلمان برای شرکت در ورزش با مشکلات اجتماعی و فرهنگی از سوی جامعه مواجه هستند. برای مثال مشخص شده است که زنان مسلمان کمتر در رویدادهای ورزشی بین‌المللی مانند المپیک حضور می‌یابند، زیرا در این صورت از سوی جامعه خود مورد تبعیض قرار گرفته و یا طرد می‌شوند. البته مشکلات دیگری برای زنان مسلمان وجود دارد. به‌طور مثال، در انگلستان، مسئله خشونت جنسی مذهبی و نژادی در قبال مسلمانان و عدم ارائه اطلاعات صحیح در مورد جنسیت و اسلام توسط رسانه‌ها باعث شکل‌گیری قضاوت عجولانه و تبعیض در مورد مسلمانان شده است (۲۸). این مشکلات اعمال‌شده از سوی جامعه عرصه را برای ورزش

زنان مسلمان در کشورهای مختلف تنگ کرده است. زنان مسلمان وضعیت ظاهری و پوشش متمایزی دارند که این مسئله در مورد زنان بسیاری از مذاهب دیگر صدق نمی‌کند (۱).

از آنجاکه زنان نیمی از منابع انسانی مؤثر در توسعه جوامع را تشکیل می‌دهند، لذا در برنامه توسعه اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی باید راه‌های استفاده بهتر از توانایی‌ها و استعدادهای آنان را هموار ساخت تا امکان حضور مؤثر آن‌ها در فرایند توسعه پایدار در زمینه‌های مختلف اجتماعی میسر شود و زمینه مشارکت مؤثر آنان در توسعه فرهنگی فراهم آید (۲). دیدگاه‌های سنتی به نقش‌های سنتی زنان در ساختارهای فرهنگی موجب شکل‌گیری تصمیمات کلانی در بدنه سازمان‌های ورزشی شده است که نتیجه آن تخصیص نابرابر منابع مالی و معنوی به ورزش زنان بوده است (۱۰).

زنان از دیرباز با مسائل و مشکلات اجتماعی زیادی مواجه بوده‌اند که از جمله می‌توان به باورهای نادرست فرهنگی در جامعه (۱۲)، تبعیض رسانه‌ها در خصوص پوشش خبری ورزش زنان، عدم تمایل حامیان مالی نسبت به ورزش زنان اشاره کرد. البته در مقایسه با گذشته، ورزش زنان پیشرفت‌های خوبی داشته است. افزایش تعداد زنان تصمیم‌گیرنده در سازمان‌های ورزشی، افزایش بودجه‌های مربوط به ورزش زنان و برتری زنان در بعضی رشته‌های ورزشی از جمله شواهدی هستند که بر این ادعا وجود دارد (۲). در کنار مشکلات متعدد از جمله کمبودهایی نظیر تأسیسات، امکانات، تجهیزات و وسایل و میدان‌های ورزشی، مسئله مهم نگرش افراد جامعه به ورزش زنان است. بسیاری از زنان علیرغم دسترسی به امکانات ورزشی، به دلیل نگرش‌ها و خرده‌فرهنگ‌های موجود نمی‌توانند از این موهبت بهره‌مند شوند (۱۳). با توجه به نقش مهم و اساسی ورزش در سلامت زنان به‌عنوان نیمی از پیکره جامعه،

تحقیقی دیگر شعبانی بهار و مقبولی (۱۳۹۲) با بررسی رابطه بین ورزش و حفظ هویت فرهنگی دانشجویان ورزشکار، بین مؤلفه‌های هویت فرهنگی در ورزشکاران اختلاف معناداری یافتند (۵). برخی از محققان داخلی در پژوهش‌های خود به نقش رسانه‌ها در گسترش مضامین فرهنگی تأکید داشتند. به‌طور مثال داوود زاد، برجعلی، صفانی (۱۳۹۴) در اولویت‌بندی مؤلفه‌های استفاده از اینترنت برای توسعه ورزش در میان دانشگاهیان، به این نتیجه دست‌یافتند که چون اینترنت از جذابیت ویژه‌ای برخوردار است، می‌تواند بستر مناسبی برای فرهنگ‌سازی توسعه ورزش باشد (۳). فرزادفر و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیقی کیفی، پیامدهای اجتماعی و فرهنگی موفقیت زنان ورزشکار مسلمان در رویدادهای بین‌المللی را شناسایی نمودند و به این نتیجه رسیدند که پیامدهای موفقیت در دو طبقه پیامدهای اجتماعی و پیامدهای فرهنگی موفقیت قرار می‌گیرند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که حجاب در بین زنان مسلمان عامل ضعف و محدودیت به شمار نمی‌رود، بلکه عاملی انگیزشی در بین ورزشکاران زن رویدادهای مهم ورزشی محسوب می‌شود. از پیامدهای موفقیت زنان مسلمان در رویدادهای بین‌المللی می‌توان به اهمیت دادن زنان به ورزش و تمایل هرچه بیشتر برای گذراندن اوقات فراغت و رفتن به‌سوی ورزش حرفه‌ای اشاره کرد (۹). طالقانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان تحلیل گفتمان غالب ورزش قهرمانی بانوان کشور با تأکید بر قهرمانی در دهه ۹۰، به این نتیجه رسیدند که دو دسته عوامل در ورزش قهرمانی بانوان نقش دارند. عوامل بازدارنده شامل عدم حمایت مادی و معنوی مقامات دولتی، تبعیض جنسیتی و کمبود امکانات باشگاه و محدودیت‌های زیرساختی، فرهنگ مردسالاری و در آخر عدم دریافت پاداش و عوامل تقویت‌کننده شامل اعتمادبه‌نفس، حمایت

بایستی مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی زنان بررسی شده و زمینه‌های حضور پررنگ‌تر آنان در عرصه‌های ورزشی فراهم شود.

امروزه استفاده از واژه ترکیبی فرهنگ ورزش بسیار متداول شده است و فرهنگ ورزش برحسب برداشت‌های شخصی افراد معنا می‌شود. اما از آنجاکه در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان جوامع، شفافیت در مفاهیم و معانی واژه‌ها می‌تواند بر میزان اثربخشی برنامه‌های تدوین‌شده بیفزاید، لذا کشکر، قاسمی و کارگر (۱۳۹۵) در تحقیقی بر اساس مدل فرهنگ شاین^۱ (۱۳۸۳)، فرهنگ ورزش را تعریف کردند و مؤلفه‌های آن را معرفی کردند. آن‌ها فرهنگ ورزش را مجموعه باورها و مفروضات انسانی مورد انتظار جامعه در ورزش و رفتار بر اساس ارزش‌ها و هنجارهای مطلوب جامعه شامل رفتار محترمانه با رعایت اخلاق و تکریم فرهنگ سایر ملل و اقوام و ایجاد عادت به ورزش از طریق مدیریت منابع برای خلق شرایط و امکانات ورزشی و نمایش نمادهای ملموس زیبایی‌شناختی و هنرمندانه به‌عنوان مصنوعات ورزش در جامعه تعریف کرده‌اند (۱۱). اما علی‌رغم ارائه تعریف فرهنگ ورزش در تحقیق مذکور، مفهوم فرهنگ ورزش در تحقیقات مختلف روشن نیست و منظور محققان از معنای فرهنگ در تحقیقات در سایه ابهام قرار دارد و یا معانی مختلفی از آن قابل دریافت است. بر این اساس، تحقیقات متعددی با محوریت فرهنگ ورزش در ابعاد مختلف صنعت ورزش انجام شده است. رضانی نژاد و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به شناسایی عوامل و ملاک‌های مؤثر در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که پنج عامل فرهنگ سیاسی، تقویت هویت ملی-دینی، توسعه فرهنگ اقتصادی، توسعه فرهنگ اجتماعی و توسعه آموزشی و فناوری برای توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی ضروری هستند (۴). در

حجاب در مسابقات ورزشی مجاز باشد، راه‌هایی برای جلوگیری از تبعیض علیه زنان مسلمان که فقط می‌خواهند ورزش‌های موردعلاقه خود را انجام دهند پیشنهاد می‌کند(۲۲).

اشنايدر^۳(۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان زنان در ورزش به بررسی فلسفه ادبیات ورزش بانوان پرداخت و به این نتیجه رسید که پیشرفت هرچه بیشتر در ورزش زنان، تنها از طریق تغییرات فرهنگی بزرگ که رفتار عادلانه را افزایش دهد، میسر می‌گردد(۴۲). لیونگ (۲۰۱۸) در تحقیق خود با عنوان مخالفت با ورزش زنان، به بررسی قانون اساسی و سیاست‌های ملی امریکا پرداخت و به این نتیجه رسید که در اسناد ملی امریکا در تمامی جنبه‌ها خصوصاً ورزش به موضوع عدالت و تساوی حقوق زنان و مردان تأکید شده است، اما دولت و مجریان به شکل سلیقه‌ای آن را اجرا می‌کنند(۲۵). فیتري^۳ و همکاران(۲۰۱۷) در تحقیق خود این نتیجه رسیدند که اگر نگرش مثبت، انگیزه بالا، افزایش سطح آگاهی از اهمیت مشارکت ورزشی پس از دوران مدرسه وجود داشته باشد، زنان مسلمان به فعالیت‌های ورزشی خود در سال‌های بعد ادامه خواهند داد که این قسمتی از فرایند جامعه‌پذیری است(۲۴). سیسیلیا و همکاران(۲۰۱۵) در پژوهش خود به بررسی علل کم‌تحرکی زنان در رومانی پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که یکی از دلایل مهم کم‌تحرکی زنان موانع مذهبی، ذهنیت‌های متفاوت خانواده و سنت‌های ملی رومانی است(۱۹). در تحقیق مشابه کالدرن^۴(۲۰۱۵) به بررسی تجارب ورزشی و تفریحی زنان مسلمان در جنوب کالیفرنیا پرداخت. وی به این نتیجه رسید که مشارکت ورزشی دختران مسلمان در درجه اول به زمینه‌های فرهنگی فرد و ارزش‌های خانوادگی او وابسته بود. همچنین زنان مسلمان

خانواده، پشتکار، انگیزه بالا، حمایت مربی، اخلاق حرفه‌ای و توجه به ارزش‌های دینی و فرهنگ ورزش بانوان است(۷). میریوسفی و بخشنده (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان تبیین و اولویت‌بندی عوامل تأثیرگذار رسانه‌های جمعی بر توسعه فرهنگی سیاسی ورزش قهرمانی به این نتیجه رسیدند که توسعه فرهنگ سیاسی ورزش قهرمانی با همکاری همه‌جانبه جامعه علمی، رسانه‌های ورزشی (ورزش قهرمانی) صورت می‌گیرد. نتایج این پژوهش نشان داد که سه عامل فرهنگی، آموزشی و تبلیغی با رسانه‌های جمعی در ارتباط هستند(۱۵).

در تحقیقی دیگر میرشکاری و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش قهرمانی زنان ایران پرداختند و به این نتیجه رسیدند که توسعه ورزش قهرمانی، به بهبود وضعیت اجتماعی، زیرساخت‌های اولیه و عوامل فنی نیاز دارد که موضوعات اجتماعی از اهمیت بیشتری برخوردار هستند. به همین خاطر باید تعاملات بیشتری با گروه‌های ذی‌نفوذ داخلی و نهادهای بین‌المللی برای رشد و توسعه ورزش زنان، صورت بگیرد(۲۲). تحقیق موتمنی و همکاران (۱۳۹۳) با عنوان شناسایی و اولویت‌بندی موانع پیش روی بانوان در انجام فعالیت‌های ورزشی نشان داد که عدم توجه مسئولان به ورزش بانوان، وجود فرهنگ محوری، کمبود زمان، وضعیت اقتصادی و عدم سرمایه‌گذاری لازم در توسعه اماکن ورزشی زنان، موانع مهم‌تری به شمار می‌روند(۱۴).

همچنین در بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در خارج از کشور دوکا^۱(۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان سیمای حجاب در فرهنگ ورزشی آمریکا توضیح می‌دهد که چگونه معنای واقعی حجاب و مفهوم مذهبی پشت آن به واسطه فرهنگ آمریکایی از بین می‌رود و با بیان دلیل اینکه چرا بایستی

3 . Fitri
4 . Calderon

1 . Duca
2 . Schneider

مهمی از دستاوردهای ورزش کشورهای مختلف دارند و ورزش زنان دارای ویژگی‌هایی است که قابلیت بررسی به‌عنوان خرده‌فرهنگ را دارد. هر جا محیط برای فعالیت‌های ورزشی بانوان فراهم باشد، توانایی‌های آنان قدرت بروز بیشتری پیدا می‌کند و اثرات آن در جامعه بیشتر نمایان می‌گردد (۴). با توجه به اینکه تصمیمات کلان در حوزه ورزش قهرمانی زنان مسلمان معمولاً بدون پشتوانه‌های علمی و تحقیقی گرفته می‌شود. انجام تحقیقی برای شناسایی مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی زنان مسلمان ضرورت دارد تا بخشی از تصمیم‌گیری‌ها در این زمینه را پوشش دهد. با توجه به مطالب ذکر شده و اهمیت روزافزون ورزش زنان در جهان، این پژوهش درصدد پاسخگویی به این سؤال اساسی است که مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان مسلمان کدام‌اند؟

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق حاضر از نظر هدف بنیادی و به لحاظ استراتژی از نوع کیفی بود که با بهره‌برداری از مصاحبه اسمی انجام شد. شرکت‌کنندگان در مصاحبه با استفاده از تکنیک مثلث‌سازی و در شروع به شکل هدفمند انتخاب شدند و شامل متخصصان و صاحب‌نظران حوزه ورزش قهرمانی و ورزش بانوان بودند. در ابتدا مصاحبه با ۵ نفر که به شکل هدفمند انتخاب شده بودند، شروع شد. شرط ورود به مصاحبه، داشتن تحصیلات مرتبط با علوم ورزشی با مدرک کارشناسی ارشد یا بالاتر و داشتن تجربه کاری در حوزه ورزش بانوان به مدت حداقل ۱۰ سال بود. همان‌طور که ذکر شد، انتخاب شرکت‌کنندگان در شروع مصاحبه، به روش هدفمند و در ادامه به روش گلوله برفی انجام شد و مصاحبه‌ها تا رسیدن به حد اشباع نظری ادامه یافت؛

در انتخاب فعالیت‌های تفریحی و ورزشی، با چالش‌های اجتماعی، فرهنگی و مذهبی در مورد رفتار و نوع پوشش روبرو بودند (۱۸). در تحقیقی دیگر، ادیم و صبا^۱ (۲۰۱۴) به این نتیجه رسیدند که اگرچه مسیحیان و مسلمانان برای ورزش مزایای جسمی، ذهنی، اجتماعی و معنوی مشابهی را در نظر می‌گیرند، اما میان نگرش‌های مسیحیان و مسلمانان نسبت به ورزش و مشارکت ورزشی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در اسلام محدودیت‌هایی برای دو جنس مخالف در تعامل باهم وجود دارد که این امر باعث محروم شدن زنان مسلمان از شرکت فعال در عرصه‌های ورزشی می‌گردد (۲۳). ضمناً عزیزی و حسن^۲ (۲۰۱۴) در پژوهش خود با عنوان زنان ایرانی، ورزش و مسئله حجاب، به این نتیجه رسیدند که دیدگاه‌های مختلفی بین مفهوم اسلام از زنانگی و نظریه‌های غربی وجود دارد. زنان ایرانی در حال حاضر بیش از گذشته در عرصه رقابت‌های بین‌المللی حضور پیدا می‌کنند، اما به خاطر حفظ حجاب خود مشکلات و مسائل بسیاری مواجه می‌شوند (۱۷). مروت^۳ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی با موضوع محدودیت‌های پیش روی عملکرد ورزشی زنان مسلمان دریافتند که در کشورهای مسلمان برای اکثر مردم مفهوم ورزش یک امر مردانه است و محدودیت‌های اجتماعی، فرهنگی، مذهبی، اقتصادی، روانی متعددی از مشارکت و حضور زنان در عرصه رقابت‌های ورزشی ملی و بین‌المللی جلوگیری می‌کند (۲۶). در پژوهشی مشابه آل عیسی^۴ و همکاران (۲۰۱۲) در جامعه زنان سعودی (۱۶) و تکین^۵ (۲۰۱۱) در میان دانشجویان زن مسلمان ترکیه، نگرش جنسیتی جامعه مسلمان نسبت به زنان و ساختار اجتماعی مردسالارانه را به‌عنوان مانعی برای مشارکت زنان مسلمان در فعالیت بدنی و ورزش دریافتند (۳۰). زنان سهم

4 . Al-Elisa

5 . Tekin

1 . Edim & Saba

2 . Aziz & Hassan

3 . Marwat

به این ترتیب که ۳ نفر مصاحبه شونده آخر، اطلاعات جدیدی در نهایت، مصاحبه‌ها با ۳۲ شرکت کننده پایان یافت. جدول به یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های پیشین اضافه نکردند و (۱) مشخصات مصاحبه‌شوندگان را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مشخصات شرکت کنندگان در مصاحبه تحقیق

ردیف	نام خانوادگی	جنسیت	تخصص	پست	سابقه	محل کار	مرد	زن	تخصص	پست	سابقه
۱	کارشناس خبره ورزش	مرد	کارشناسی ارشد	وزارت ورزش و جوانان	۱۷	دبیر فدراسیون	۴۳	۴۸	زن	کارشناسی ارشد	فدراسیون ورزشی
۲	دبیر فدراسیون	زن	دکتری	فدراسیون ورزشی	۱۸	کارشناس خبره ورزش	۳۹	۳۷	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان
۳	نایب رئیس فدراسیون	زن	دکتری	فدراسیون ورزشی	۱۹	مدیر ستادی	۴۰	۴۱	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان
۴	نایب رئیس فدراسیون	زن	دکتری	فدراسیون ورزشی	۲۰	کارشناس خبره ورزش	۵۱	۵۴	مرد	کارشناسی ارشد	وزارت ورزش و جوانان
۵	کارشناس خبره ورزش	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان	۲۱	کارشناس خبره ورزش	۳۵	۴۳	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان
۶	کارشناس خبره ورزش	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان	۲۲	کارشناس خبره ورزش	۴۵	۳۹	زن	دکتری	کمیته ملی المپیک
۷	مدیر ستادی	زن	کارشناسی ارشد	وزارت ورزش و جوانان	۲۳	مدیر ستادی	۵۴	۵۸	زن	کارشناسی ارشد	کمیته ملی المپیک
۸	کارشناس خبره ورزش	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان	۲۴	مدیر ستادی	۳۹	۴۴	زن	دکتری	کمیته ملی المپیک
۹	هیئت علمی	زن	دکتری	دانشگاه	۲۵	کارشناس خبره ورزش	۵۹	۶۱	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان
۱۰	کارشناس خبره ورزش	مرد	کارشناسی ارشد	فدراسیون	۲۶	دبیر کمیته	۴۷	۳۹	زن	دکتری	فدراسیون ورزشی
۱۱	هیئت علمی	زن	دکتری	دانشگاه	۲۷	دبیر فدراسیون	۶۳	۴۵	مرد	کارشناسی ارشد	فدراسیون ورزشی
۱۲	مدرس دانشگاه	زن	کارشناسی ارشد	دانشگاه	۲۸	کارشناس خبره ورزش	۳۷	۴۳	زن	دکتری	وزارت ورزش و جوانان
۱۳	هیئت علمی	زن	دکتری	دانشگاه	۲۹	کارشناس خبره ورزش	۴۶	۶۰	زن	کارشناسی ارشد	وزارت ورزش و جوانان
۱۴	هیئت علمی	زن	دکتری	دانشگاه	۳۰	هیئت علمی	۵۵	۴۹	زن	دکتری	دانشگاه
۱۵	کارشناس خبره	زن	کارشناسی ارشد	کمیته ملی المپیک	۳۱	نایب رئیس فدراسیون	۴۲	۴۷	زن	دکتری	فدراسیون ورزشی
۱۶	کارشناس خبره	زن	کارشناسی ارشد	کمیته ملی المپیک	۳۲	نایب رئیس فدراسیون	۵۲	۳۶	مرد	کارشناسی ارشد	فدراسیون ورزشی

به این منظور از نرم‌افزار MAXQDA ورژن ۲۰۲۰ بهره‌برداری شد.

یافته‌های تحقیق

جدول ۲ مشخصات جمعیت شناختی مربوط به نمونه‌های تحقیق را نشان می‌دهد. ۴۳/۸ درصد از نمونه در بازه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال بودند. ۸۵/۴ درصد زن و ۶۲/۵ درصد دارای مدرک دکتری بودند.

ابزار سنجش، پرسشنامه‌ای با دو سؤال باز در مورد چستی فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان و مؤلفه‌های آن بود که توسط محقق از مصاحبه‌شوندگان پرسیده می‌شد. در طول مصاحبه، پاسخگویان کاملاً با اهداف، متغیرها و فضای حاکم بر پژوهش کاملاً آشنا شدند و توانایی تشخیص موضوعات موردبررسی را با پرسش سؤالات مختلف از محقق، یافتند و در مورد دستیابی به نتایج بهتر، محققین را به شکلی مؤثر راهنمایی کردند. برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها از روش تحلیل تماتیک استفاده شد و

جدول ۲. مشخصات جمعیت شناختی نمونه‌های تحقیق

تحصیلات	جنسیت	سن				
		زیر ۴۰ سال	۴۰ تا ۵۰ سال	بیش از ۵۰ سال	زن	مرد
کارشناسی ارشد						
دکتری						
فراوانی		۸	۱۴	۱۰	۲۷	۵
درصد فراوانی		۲۵	۴۳/۸	۳۱/۲	۸۵/۴	۱۴/۶
					۱۲	۲۰
					۳۷/۵	۶۲/۵

جدول ۳، مراحل تحلیل و مقوله‌بندی داده‌ها را نشان می‌دهد.

در ادامه برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها از روش کدگذاری سه مرحله‌ای تحلیل تماتیک که عبارت بود از کدهای باز، مقوله محوری و مقوله نهایی استفاده شد.

جدول ۳. مراحل تحلیل و مقوله‌بندی داده‌ها

مقوله نهایی	مقوله محوری	کد باز		
فرهنگ اجتماعی	ادب	۱ رعایت ادب تحت شرایط پرفشار		
		۲ گفتار و نوشتار مناسب با عرف جامعه		
		۳ رفتار بر اساس آداب اجتماعی روز		
احترام	احترام	۴ احترام به رقیب		
		۵ رفتار محترمانه با مدیران و مسئولین برگزاری مسابقات		
		۶ احترام به مربی خودی و حریف		
		۷ احترام به هواداران و تماشاگران		
		۸ رفتار احترام‌آمیز با خبرنگاران و رسانه‌ها		
		میهن‌دوستی	میهن‌دوستی	۹ وطن‌پرستی
				۱۰ پایبندی به فرهنگ ملی
				۱۱ پایبندی به فرهنگ قومی و محلی
پوشش و ظاهر مناسب	پوشش و ظاهر مناسب	۱۲ ظاهر آراسته و مناسب		
		۱۳ رعایت پوشش بر اساس عرف جامعه		
		۱۴ الگو بودن از نظر ظاهری برای نوجوانان و جوانان		
		۱۵ احترام به همه نژادها		
دوری از نژادپرستی	دوری از نژادپرستی	۱۶ احترام به سایر قومیت‌ها و فرهنگ‌ها		
		۱۷ مقابله با تبعیض جنسیتی		

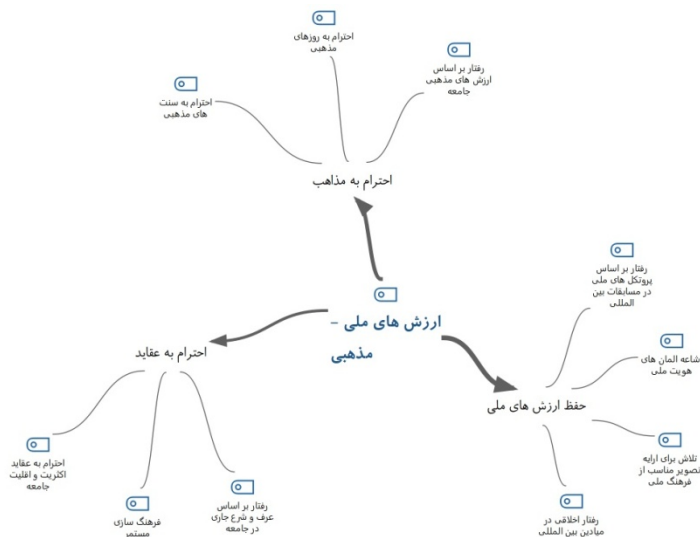
مقوله نهایی	مقوله محوری	کد باز	
		محکومیت نژادپرستی	۱۸
		عدم رفتار جنسیت زده	۱۹
	عدالت خواهی و صبوری	تلاش برای برقراری عدالت	۲۰
		احترام به قوانین جامعه	۲۱
		صبوری در هنگام رخداد های استرس زا	۲۲
		مقابله با بی عدالتی	۲۳
		عدالت خواهی ورزشی و غیرورزشی	۲۴
فرهنگ حرفه ای	احترام به قوانین رقابت	اطاعت از قوانین بازی	۲۵
		عدم اعتراض به قاضی میدان	۲۶
		رفتار محترمانه در صورت تصمیمات اشتباه داور	۲۷
		پذیرش اخطار و اخراج و تذکر به صورت محترمانه	۲۸
	زندگی حرفه ای	پایبندی به قرارداد حرفه ای	۲۹
		زندگی حرفه ای در زمان های غیر تمرین و مسابقه	۳۰
		دوری از حاشیه های اطراف ورزشکاران قهرمان	۳۱
		رعایت اصول تغذیه حرفه ای	۳۲
		اهمیت دادن به آمادگی بدنی	۳۳
		حضور به موقع در تمرینات	۳۴
	قانون گرایی	احترام به آیین نامه های فدراسیون های ملی و بین المللی	۳۵
		احترام به مفاد منشور المپیک	۳۶
		رعایت دستورالعمل های تیمی و سازمانی	۳۷
	هدف گزینی	داشتن اهداف قابل حصول	۳۸
		کمال گرایی	۳۹
		اهمیت دادن به زمان و مدیریت زمان	۴۰
		انتخاب اهداف فردی همسو با اهداف تیمی	۴۱
		داشتن برنامه و چشم انداز	۴۲
فرهنگ رقابتی	سبک رقابتی	سخت کوشی در تمرین و مسابقه	۴۳
		تلاش برای جایجایی رکوردها	۴۴
		دوری از کم کاری در زمین مسابقه	۴۵
		اجتناب از آسیب زدن به حریفان	۴۶
		رعایت قوانین بازی جوانمردانه	۴۷
	هماهنگی با تیم	اجتناب از تکروی	۴۸
		هماهنگی با تیم	۴۹
		احترام به تصمیمات تیمی	۵۰
		فداکاری برای تیم	۵۱
		ارجح دانستن منافع تیمی به منافع فردی	۵۲
	تواضع	تواضع در برابر رقبا	۵۳
		پرهیز از رفتار غرور آمیز	۵۴
		رفتار مناسب با تیم بازنده	۵۵
فرهنگ هواداری	رفتار با هواداران خودی	احترام به هواداران تیم	۵۶
		تقسیم شادی موفقیت با هواداران	۵۷
		شرکت در برنامه های هواداران	۵۸
		وقت گذاشتن برای ارتباط با هواداران تیم	۵۹
		تهییج هواداران در هنگام برگزاری مسابقه	۶۰
		ارتباط دوسویه با هواداران در شبکه های اجتماعی	۶۱

مقوله نهایی	مقوله محوری	کد باز	
	فرهنگ رفتار با هواداران رقیب	عدم تحقیر هواداران رقیب	۶۲
	هواداران رقیب	عدم انتشار مطالب و صحبت‌های توهین‌آمیز و تحریک‌کننده هواداران رقیب	۶۳
		احترام به رقیب در شبکه‌های اجتماعی	۶۴
فرهنگ رفتار تیمی	پیشکسوت محوری	احترام به ورزشکاران باسابقه	۶۵
		رعایت اصل سلسله‌مراتب	۶۶
		رعایت کسوت قدیمی‌ها	۶۷
		اولویت بودن ورزشکاران قدیمی	۶۸
	احترام به مربیان	هماهنگی با تصمیمات مربیان	۶۹
		احترام به کاپیتان و سرگروه تیم	۷۰
		تبعیت از مربی در تمرین و مسابقه	۷۱
	کمک به ورزشکاران تازه‌کار	حمایت از ورزشکاران جدید تیم	۷۲
		تشویق ورزشکاران پایه به رشد و پیشرفت	۷۳
		کمک به ورزشکاران پایه برای توسعه مهارت‌ها	۷۴
کمک به استعدادیابی و توسعه رشته ورزشی در کشور		۷۵	
ارزش‌های ملی - مذهبی	احترام به مذاهب	احترام به سنت‌های مذهبی	۷۶
		احترام به روزهای مذهبی	۷۷
		رفتار بر اساس ارزش‌های مذهبی جامعه	۷۸
	احترام به عقاید	احترام به عقاید اکثریت و اقلیت جامعه	۷۹
		فرهنگ‌سازی مستمر	۸۰
		رفتار بر اساس عرف و شرع جاری در جامعه	۸۱
	حفظ ارزش‌های ملی	رفتار اخلاقی در میدان‌های بین‌المللی	۸۲
		تلاش برای ارائه تصویر مناسب از فرهنگ ملی	۸۳
		اشاعه المان‌های هویت ملی	۸۴
		رفتار بر اساس پروتکل‌های ملی در مسابقات بین‌المللی	۸۵
باورها و سبک زندگی فعال	آمادگی جسمانی	فعالیت بدنی منظم	۸۶
		تشویق مردم به ورزش همگانی	۸۷
		حمایت از ورزش همگانی	۸۸
	آمادگی روانی	برخورداری از آمادگی ذهنی و روانی بالا	۸۹
		تلاش برای ارتقای سلامت روان جامعه از طریق ورزش	۹۰
	باورها	باور به پاکی ورزش	۹۱
		باور به تأثیر مثبت ورزش در جامعه	۹۲
		باور به توسعه پایدار از طریق ورزش	۹۳
		باور به ارزش و اهمیت ورزش	۹۴

شکل ۱، مقوله نهایی «ارزش‌های ملی و مذهبی» و شامل سه مقوله محوری شامل ارزش‌های ملی، احترام به مذهب و احترام به عقاید است.

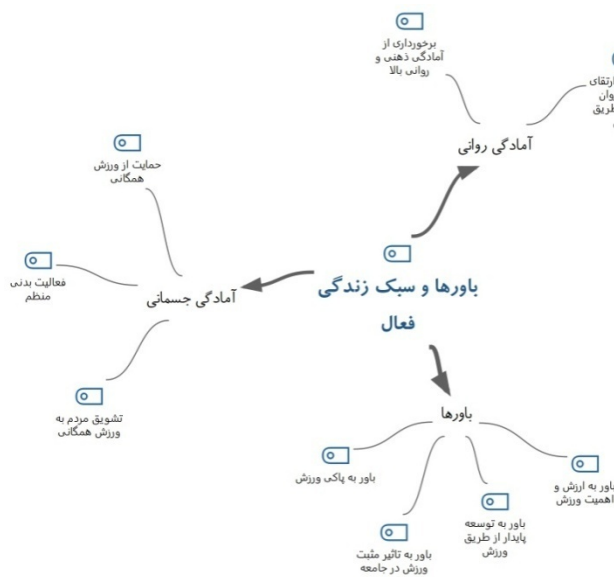
شکل ۱، مقوله نهایی «ارزش‌های ملی و مذهبی» و مقوله‌های محوری مربوطه را نشان می‌دهد. همان‌طور که در شکل مشخص شده است، مقوله ارزش‌های ملی-مذهبی

شکل ۱. مقوله نهایی «ارزش های ملی و مذهبی» و مقوله های محوری مربوطه

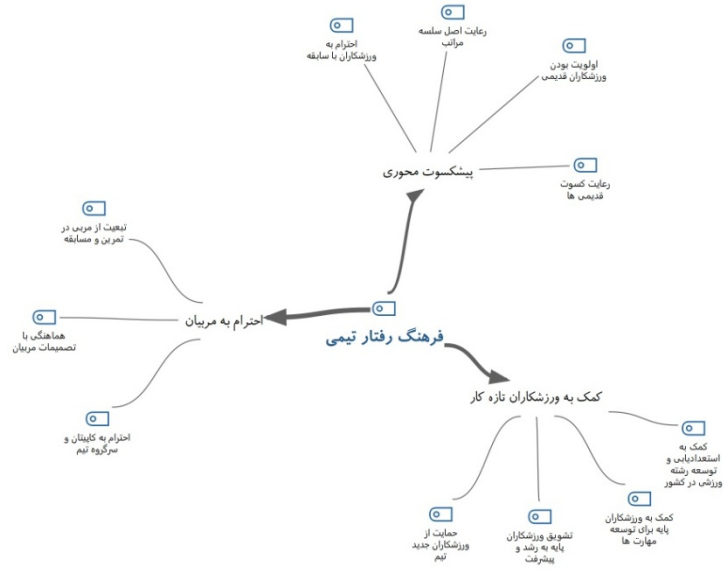
فعال، شامل سه مقوله محوری باورها، آمادگی جسمانی و آمادگی روانی است.

شکل ۲، مقوله نهایی «باورها و سبک زندگی فعال» و مقوله های محوری مربوطه را نشان می دهد. همان طور که در شکل مشخص شده است، مقوله باورها و سبک زندگی

شکل ۲. مقوله نهایی «باورها و سبک زندگی فعال» و مقوله های محوری مربوطه

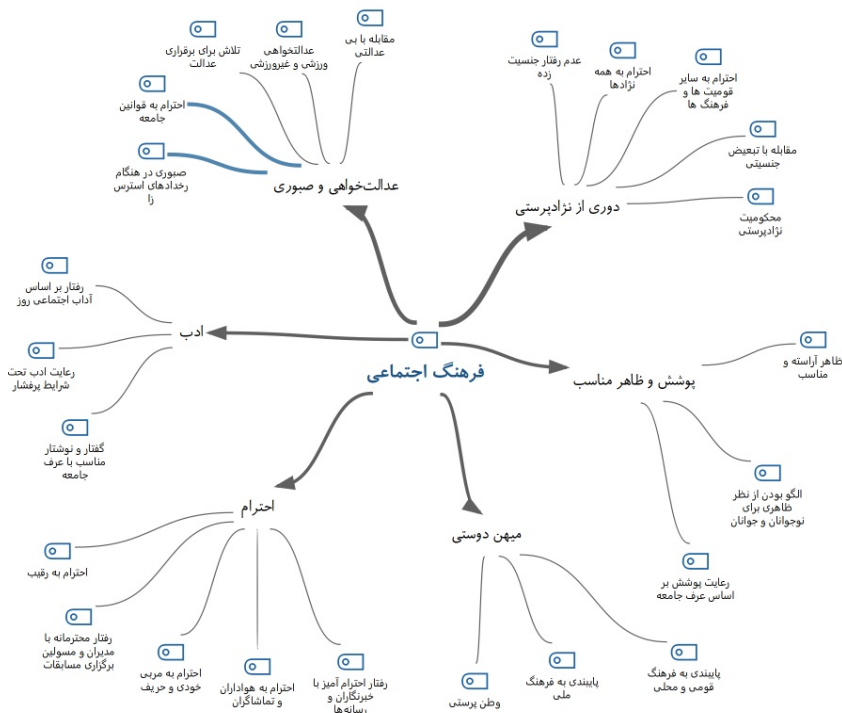
شکل ۳، مقوله نهایی «فرهنگ رفتار تیمی» و مقوله های محوری مربوطه را نشان می دهد. همان طور که در شکل مشخص شده است، مقوله فرهنگ رفتار تیمی، شامل سه مقوله محوری پیشکسوت محوری، احترام به مربیان و کمک به ورزشکاران تازه کار است.

شکل ۳. مقوله نهایی «فرهنگ رفتار تیمی» و مقوله‌های محوری مربوطه

مقوله محوری دوری از نژادپرستی، عدالت‌خواهی و صبوری، ادب، احترام، میهن‌دوستی و پوشش و ظاهر مناسب است.

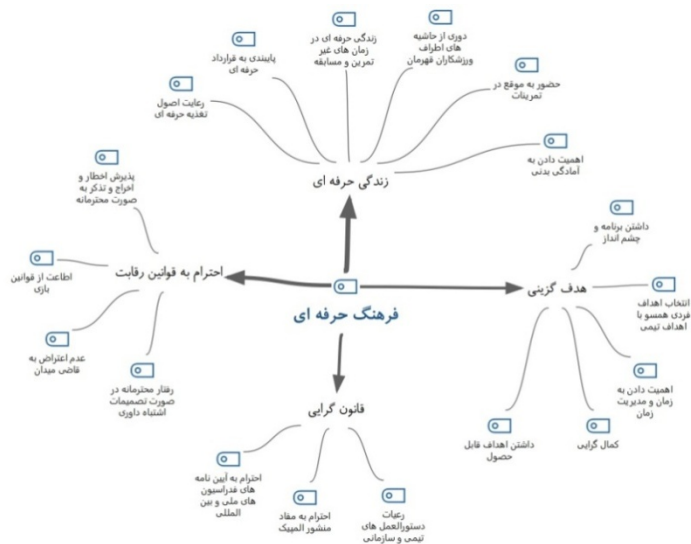
شکل ۴، مقوله نهایی «فرهنگ اجتماعی» و مقوله‌های محوری مربوطه را نشان می‌دهد. همان‌طور که در شکل مشخص شده است، مقوله فرهنگ اجتماعی، شامل شش

شکل ۴. مقوله نهایی «فرهنگ اجتماعی» و مقوله‌های محوری مربوطه

مقوله زندگی حرفه‌ای، احترام به قوانین رقابت، قانون‌گرایی و هدف‌گزینی است.

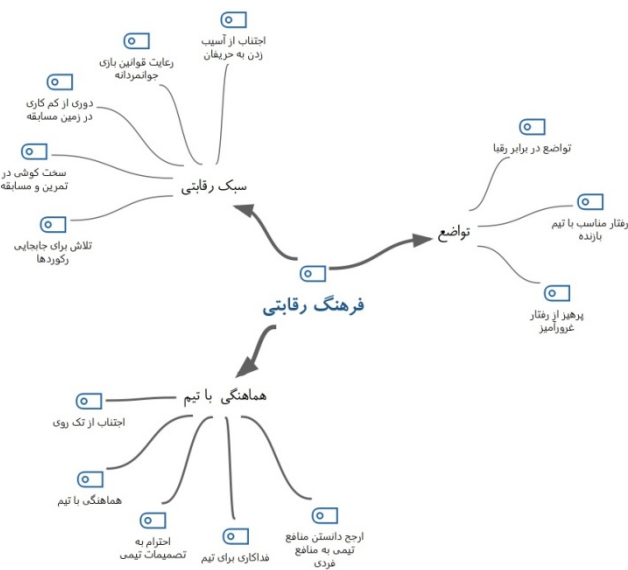
شکل ۵، مقوله نهایی «فرهنگ حرفه‌ای» و مقوله‌های محوری مربوطه را نشان می‌دهد. همان‌طور که در شکل مشخص شده است، مقوله فرهنگ حرفه‌ای، شامل چهار

شکل ۵. مقوله نهایی «فرهنگ حرفه ای» و مقوله های محوری مربوطه

شده است، مقوله فرهنگ رقابتی، شامل سه مقوله محوری تواضع، سبک رقابتی و هماهنگی با تیم است.

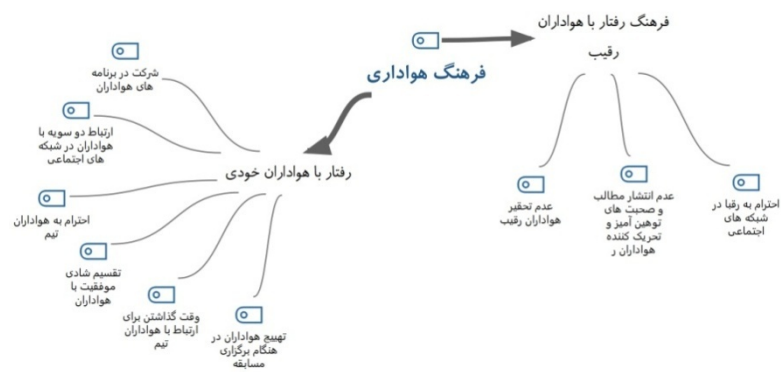
شکل ۶، مقوله نهایی «فرهنگ رقابتی» و مقوله های مربوطه را نشان می دهد. همان طور که در شکل مشخص

شکل ۶. مقوله نهایی «فرهنگ رقابتی» و مقوله های محوری مربوطه

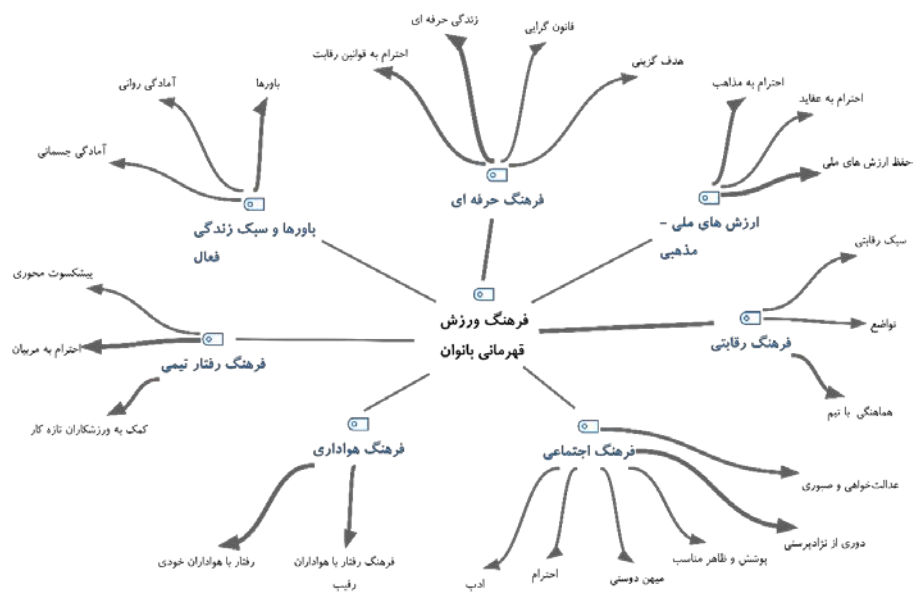
محوری رفتار با هوادار خودی و فرهنگ رفتار با هواداران رقیب است.

شکل ۷، مقوله نهایی «فرهنگ هواداری» و مقوله های محوری مربوطه را نشان می دهد. همان طور که در شکل مشخص شده است، مقوله فرهنگ هواداری، شامل دو مقوله

شکل ۷. مقوله نهایی «فرهنگ هواداری» و مقوله‌های محوری مربوطه

و با توجه به عوامل به‌دست‌آمده الگوی کیفی فرهنگ ورزش قهرمانی زنان بر اساس شکل ۸ به دست آمد.

شکل ۸. الگوی فرهنگ ورزش قهرمانی زنان

بحث و نتیجه‌گیری

ورزش قهرمانی چه در حوزه آقایان و چه در حوزه بانوان پنداشت. در این راستا تحقیقات متعددی نیز مؤید موضوع بوده و نشان دادند که فرهنگ می‌تواند عاملی مهم در حوزه ورزش بانوان قلمداد گردد. پژوهش‌های مرتبط با فرهنگ و ورزش نشان داده‌اند که در ورزش قهرمانی، ناهنجاری‌های اخلاقی و رفتاری فراوانی

با توجه به مسائلی که پیش‌تر بیان شد، فرهنگ شکل‌دهنده ذهن، رفتار عمومی و حرکت جامعه و همچنین جهت‌دهنده تصمیم‌های کلان مانند تصمیم‌های اقتصادی، سیاسی، مدیریتی و حتی تولیدی است (۲۰)، لذا بر این اساس می‌توان فرهنگ را به‌عنوان یکی از محرک‌های اصلی

کشور به افتخار آفرینی بپردازند. در این راستا به نظر می‌رسد که احترام به مذاهب، احترام به عقاید و حفظ ارزش‌های ملی از اهمیت خاصی برخوردار باشند که می‌تواند در قالب مسائلی همچون احترام به سنت‌های مذهبی، احترام به روزهای مذهبی و رفتار بر اساس ارزش‌های مذهبی جامعه؛ احترام به عقاید اکثریت و اقلیت جامعه، فرهنگ‌سازی مستمر و رفتار بر اساس عرف و شرع جاری در جامعه؛ رفتار اخلاقی در میدان‌های بین‌المللی، تلاش برای ارائه تصویر مناسب از فرهنگ ملی، اشاعه نمادهای هویت ملی و رفتار بر اساس پروتکل‌های ملی در مسابقات بین‌المللی نمود یابد. لذا انتظار می‌رود که بانوان ورزشکار قهرمان کشورمان با ارائه رفتارهایی این‌چنینی، علاوه بر احترام و حفظ ارزش‌های ملی - مذهبی، به‌عنوان الگویی مناسب برای نوآموزان ورزشی نیز عمل نموده و بدین ترتیب بخشی از فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان را در کشور اشاعه دهند. از طرف دیگر، باورها و سبک زندگی فعال نیز به‌عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان مورد شناسایی قرار گرفت. این مؤلفه نیز مانند مؤلفه ارزش‌های ملی - مذهبی چنانچه مورد توجه ورزشکاران قهرمان زن کشور قرار گیرد می‌تواند بخش دیگری از فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان در کشور را تقویت نموده و زمینه‌ساز ارتقای هرچه بیشتر ورزش قهرمانی در میان بانوان کشور گردد. در این راستا باورهایی مانند باور به پاکی ورزش، باور به تأثیر مثبت ورزش در جامعه، باور به توسعه پایدار از طریق ورزش و باور به ارزش و اهمیت ورزش؛ آمادگی جسمانی در قالب فعالیت بدنی منظم، تشویق مردم به ورزش همگانی و حمایت از ورزش همگانی و درنهایت، آمادگی روانی به‌صورت برخورداری از آمادگی ذهنی و روانی بالا و تلاش برای ارتقای سلامت روان جامعه از طریق ورزش می‌تواند کارگشا بوده و گوشه‌ای دیگر از فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان کشور را ارتقا بخشد. دیگر مؤلفه ورزش قهرمانی

وجود دارد. اما نتایج پژوهش‌های فرهنگی و همکاران (۱۳۹۵) حاکی از آن بود که با گسترش فرهنگ ورزش قهرمانی به‌ویژه فرهنگ سیاسی و تقویت هویت ملی و دینی، می‌توان به‌صورت غیرمستقیم این ناهنجاری‌ها را کاهش داد (۴). توسعه فرهنگ ورزش قهرمانی، توسعه کیفیت فرهنگ است. در این توسعه، سالم‌سازی زندگی، پرورش فضایی مانند عدالت و برابری، دستیابی جامعه به سعادت و نیکی‌بخشی، بهبود کیفیت زندگی، تحقق برابری و عدالت اجتماعی و تحقق نظام شایسته‌سالاری مورد توجه است. ورزش قهرمانی و موفقیت در آن عاملی مهم برای گسترش فرهنگ سلامت و فعالیت بدنی، بهبود سرمایه اجتماعی، مشارکت اجتماعی، برابری جنسیتی، آشتی و صلح جهانی در رشد توانمندی کشورها است. بنابراین لازم است ورزش و فرهنگ ورزش همگام با فرهنگ جامعه در سطح ملی توسعه یابد و در ابعاد مختلف مورد توجه قرار بگیرد. زنان نیز بخش مهمی از سرمایه انسانی هر جامعه را در ورزش تشکیل می‌دهند و حضور ایشان در عرصه ورزش قهرمانی باعث توسعه کشورها و نشان‌دهنده تلاش کشورها برای توسعه نیز است.

بر این اساس ضرورت داشت که با انجام تحقیق پیش‌رو و با شناسایی مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی، زمینه ارتقای این عامل تأثیرگذار بر ورزش قهرمانی بانوان شناسایی شود تا بر اساس آن‌ها، برنامه‌هایی در جهت بهبود فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان و متعاقب آن ارتقای وضعیت ورزش قهرمانی بانوان در کشورمان پیش‌بینی گردد. نتایج تحقیق نشان داد که یکی از مؤلفه‌های فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان را ارزش‌های ملی - مذهبی تشکیل می‌دهد. در این زمینه لازم به ذکر است که کشورمان از فرهنگ ایرانی - اسلامی خاصی برخوردار است و لذا بایستی ورزشکاران قهرمان کشور به‌ویژه ورزشکاران زن ایرانی در سایه آن ارزش‌های ملی - مذهبی به فعالیت پرداخته و برای

به صورت حرفه‌ای و در متن ورزش بایستی مورد توجه قرار گیرند. یکی از این مؤلفه‌ها را فرهنگ رفتار تیمی تشکیل می‌دهد. در این مؤلفه شاخص‌هایی همچون پیشکسوت محوری، احترام به مربیان و کمک به ورزشکاران تازه‌کار وجود دارد که نشان‌دهنده رفتارهای خاص و ورزشی بانوان ورزشکار بوده و می‌تواند به شدت مورد توجه جوانان و نوجوانان به‌ویژه علاقه‌مندان به ورزش قهرمانی قرار گیرد. احترام به ورزشکاران با سابقه، رعایت اصل سلسله‌مراتب، رعایت کسوت قدیمی‌ها و اولویت بودن ورزشکاران قدیمی؛ هماهنگی با تصمیمات مربیان، احترام به کاپیتان و سرگروه تیم و تبعیت از مربی در تمرین و مسابقه و در نهایت حمایت از ورزشکاران جدید تیم، تشویق ورزشکاران پایه به رشد و پیشرفت، کمک به ورزشکاران پایه برای توسعه مهارت‌ها و کمک به استعدادیابی و توسعه رشته ورزشی در کشور در واقع رفتارهایی است که از بانوان ورزشکار قهرمان کشور انتظار می‌رود که با رعایت آن‌ها، فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان در کشور را بیش‌ازپیش ارتقا بخشند و با انجام این کارها، الگوهای ورزشی مناسب‌تری برای نوجوانان و جوانان باشند. همچنین، انتظار می‌رود که بانوان ورزشکار قهرمان کشور در حرفه خود که همانا ورزش قهرمانی است با ارائه رفتارهای حرفه‌ای و در واقع فرهنگ حرفه‌ای، همچون ورزشکاران حرفه‌ای سایر کشورها عمل نموده و فرهنگ ورزش قهرمانی را به‌گونه‌ای مطلوب و شایسته به نمایش بگذارند. در این راستا لازم است که این ورزشکاران شاخص‌های هدف‌گزینی در قالب داشتن اهداف قابل حصول، کمال‌گرایی، اهمیت دادن به زمان و مدیریت زمان، انتخاب اهداف فردی همسو با اهداف تیمی و داشتن برنامه و چشم‌انداز؛ شاخص زندگی حرفه‌ای به صورت پایبندی به قرارداد حرفه‌ای، زندگی حرفه‌ای در زمان‌های غیر تمرین و مسابقه، دوری از حاشیه‌های اطراف ورزشکاران قهرمان، رعایت اصول تغذیه حرفه‌ای، اهمیت دادن به آمادگی بدنی

بانوان که شناسایی شد، مؤلفه فرهنگ اجتماعی بود. با توجه به آنکه ورزشکاران قهرمان کشور در جامعه زندگی کرده و لازم است به‌عنوان الگوی اجتماعی مناسبی به‌ویژه برای نوجوانان و جوانان رفتار نمایند، لذا ضرورت دارد که با رعایت ارزش‌های اجتماعی مختلف همچون دوری از نژادپرستی، عدالت‌خواهی و صبوری، ادب، احترام، میهن‌دوستی و پوشش و ظاهر مناسب، الگوهای مناسبی برای جامعه قلمداد شوند و بدین طریق علاقه‌مندان بیشتری را به سوی ورزش قهرمانی تشویق نمایند. احترام به همه نژادها، احترام به سایر قومیت‌ها و فرهنگ‌ها، مقابله با تبعیض جنسیتی، محکومیت نژادپرستی و عدم رفتار جنسیت زده؛ تلاش برای برقراری عدالت، احترام به قوانین جامعه، صبوری در هنگام رخدادهای استرس‌زا، مقابله با بی‌عدالتی و عدالت‌خواهی ورزشی و غیرورزشی؛ رعایت ادب تحت شرایط پرفشار، گفتار و نوشتار مناسب با عرف جامعه و رفتار بر اساس آداب اجتماعی روز؛ احترام به رقیب، رفتار محترمانه با مدیران و مسئولین برگزاری مسابقات، احترام به مربی خودی و حریف، احترام به هواداران و تماشاگران و رفتار احترام‌آمیز با خبرنگاران و رسانه‌ها؛ وطن‌پرستی، پایبندی به فرهنگ ملی و پایبندی به فرهنگ قومی و محلی؛ ظاهر آراسته و مناسب، رعایت پوشش بر اساس عرف جامعه و الگو بودن از نظر ظاهری برای نوجوانان و جوانان جملگی می‌توانند نموده‌های واقعی شاخص‌های یادشده باشند که به نظر ضروری است بانوان ورزشکار قهرمان کشورمان به‌منظور ارتقای فرهنگ ورزش قهرمانی در حوزه بانوان مدنظر قرار دهند.

با نظری به مؤلفه‌های یادشده، مشاهده می‌شود که تقریباً همه آن‌ها بر رفتارهای لازم در متن جامعه اشاره داشتند که می‌توانند بر فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان مؤثر واقع شوند. حال آنکه، بخش دیگری از مؤلفه‌ها وجود دارند که برای ارتقای فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان غالباً با

و حضور به‌موقع در تمرینات؛ شاخص احترام به قوانین رقابت با اطاعت از قوانین بازی، عدم اعتراض به قاضی میدان، رفتار محترمانه در صورت تصمیمات اشتباه داوری و پذیرش اخطار و اخراج و تذکر به‌صورت محترمانه و نیز شاخص قانون‌گرایی به‌صورت احترام به آیین‌نامه‌های فدراسیون‌های ملی و بین‌المللی، احترام به مفاد منشور المپیک و رعایت دستورالعمل‌های تیمی و سازمانی را مورد توجه قرار داده و به‌مانند یک ورزشکار حرفه‌ای رفتار نمایند تا علاوه بر موفقیت خود در زندگی ورزشی و حرفه‌ای‌شان، فرهنگ ورزش قهرمانی را نیز به سایر بانوان ورزش کشور نشان داده و در نهایت موجبات ارتقای فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان در کشور را فراهم نمایند. علاوه بر این، بخشی دیگر از زندگی ورزشی و حرفه‌ای بانوان ورزشکار قهرمان را مؤلفه فرهنگ رقابتی تشکیل می‌دهد که نشان از حرفه‌ای بودن آنان در زمین مسابقه داشته و آنان را به‌عنوان یک ورزشکار حرفه‌ای با محبوبیت و احترام بیشتری مواجه خواهد ساخت. این ورزشکاران می‌توانند با سخت‌کوشی در تمرین و مسابقه، تلاش برای جابجایی رکوردها، دوری از کم‌کاری در زمین مسابقه، اجتناب از آسیب زدن به حریفان و رعایت قوانین بازی جوانمردانه سبک رقابتی مثبت و سازنده خود را به نمایش گذاشته و اسوه‌های ورزشی مناسبی برای نوجوانان و جوانان باشند. همچنین، لازم است با اجتناب از تک‌روی، هماهنگی با تیم، احترام به تصمیمات تیمی، فداکاری برای تیم و ارجح دانستن منافع تیمی به منافع فردی حرفه‌ای‌گری خود را در قالب یک تیم به نمایش گذاشته و همواره در هماهنگی کامل با تیم قرار گیرند. تواضع نیز به‌عنوان دیگر شاخص مطرح در مؤلفه فرهنگ رقابتی بایستی مدنظر باشد و در قالب رفتارهایی مانند تواضع در برابر رقیب، پرهیز از رفتار غرورآمیز و رفتار مناسب با تیم بازنده نمود یابد. در نهایت، باید توجه داشت که بخشی دیگر از زندگی حرفه‌ای

ورزشکاران قهرمان را نه مردم عادی بلکه هواداران ورزشی تشکیل می‌دهد که همواره حامی ورزشکاران بوده و در راستای موفقیت آنان هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری می‌نمایند؛ لذا ضرورت دارد که ورزشکاران قهرمان از جمله بانوان ورزشکار در راستای رفتار با هواداران از فرهنگ هواداری مثبتی برخوردار باشند. در این زمینه بایستی توجه داشت که هواداران را می‌توان به دو بخش هواداران خودی و هواداران حریف تقسیم نمود که در هر دودسته لازم است بانوان ورزشکار قهرمان با بروز رفتارهای مناسب و سنجیده با آنان، الگوهای فرهنگی مناسبی برای جامعه باشند. احترام به هواداران تیم، تقسیم شادی موفقیت با هواداران، شرکت در برنامه‌های هواداران، وقت گذاشتن برای ارتباط با هواداران تیم، تهییج هواداران در هنگام برگزاری مسابقه و ارتباط دوسویه با هواداران در شبکه‌های اجتماعی و همچنین عدم تحقیر هواداران رقیب، عدم انتشار مطالب صحبت‌های توهین‌آمیز و تحریک‌کننده هواداران رقیب و احترام به رقیب در شبکه‌های اجتماعی از جمله نمودهای رفتاری هستند که از این قهرمانان انتظار می‌رود. با تمام این تفاسیر و با توجه به جایگاه بزرگ بانوان ورزشکار قهرمان در میان جامعه به‌ویژه نوجوانان و جوانان، به بانوان ورزشکار کشور به‌ویژه بانوان قهرمان پیشنهاد می‌شود که در تمامی جنبه‌های شناسایی‌شده در این تحقیق توجه نموده و با رعایت رفتارهای مناسب اعم از رفتارهای اجتماعی و حرفه‌ای خود، علاوه بر آنکه الگوهای مناسبی برای ورزش دوستان و نوآموزان ورزشی باشند، بسترهای توسعه فرهنگ ورزش قهرمانی کشور را بهبود بخشیده و در نهایت موانع فرهنگی توسعه ورزش قهرمانی کشور در حوزه بانوان را تسهیل نمایند. در یک جمع‌بندی کلی از مباحث فوق، می‌توان این‌گونه عنوان نمود که مؤلفه‌های شناسایی‌شده در تحقیق هر یک به نحوی بخشی از زندگی ورزشی و حرفه‌ای بانوان ورزشکار و قهرمان را تحت پوشش

ارتباط و وابستگی مؤلفه‌های یادشده را به تصویر می‌کشد می‌تواند راهنمای مناسبی برای بانوان ورزشکار قهرمان کشور و نیز مسئولین مربوطه باشد تا بتوانند با بهبود وضعیت هر یک از مؤلفه‌ها، زمینه ارتقای فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان در کشور را بیش‌ازپیش تسهیل نمایند.

قرار می‌دهند که بدون شک نمی‌توان با رعایت تعدادی از آن‌ها انتظار داشت که فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان کشور ارتقا یابد بلکه، مؤلفه‌ها و شاخص‌های شناسایی شده به‌صورت زنجیروار به‌هم‌پیوسته بوده و به‌منظور ارتقای فرهنگ ورزش قهرمانی بانوان در کشور لازم است تمامی جنبه‌های آن مدنظر قرار گیرد. بنابراین، مدل تحقیق که

منابع و مآخذ

۱. احسانی، محمد و همکاران (۱۳۸۷). "طراحی و تدوین نظام جامع ورزش حرفه‌ای کشور. طرح پژوهشی". پژوهشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری.
۲. احسانی، محمد؛ هنرور، افشار؛ شریفیان، اسماعیل؛ کوزه‌چیان، هاشم؛ فرزانه، فرزام. (۱۳۸۸). "نقش ورزش حرفه‌ای در رشد و گسترش ورزش زنان مسلمان". نشریه پژوهش در علوم ورزشی. شماره ۲۲. ص ۱۷۱-۱۵۳.
۳. داوود زاده، کاملیا؛ برجعلی، سمیه؛ صفانیا، علی محمد (۱۳۹۴). "اولویت مؤلفه‌های استفاده از اینترنت برای توسعه ورزش دانشگاهی". مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی. ۱۳ (۴). ص ۵۱-۶۴.
۴. رضائی نژاد، رحیم؛ رحمتی، محمدمهدی؛ میریوسفی، سید جلیل (۱۳۹۵). "شناسایی عوامل و ملاک‌های مؤثر در توسعه فرهنگی در ورزش قهرمانی". نشریه مطالعات مدیریت ورزش. شماره ۴۰. ص ۷۸-۶۱.
۵. شعبانی بهار، غلامرضا؛ مقبولی، سجاد (۱۳۹۲). "رابطه بین ورزش و حفظ هویت فرهنگی دانشجویان ورزشکار". نشریه پژوهش در ورزش دانشگاهی. شماره سوم. ص ۷۷-۹۲.
۶. شیرزایی، پیروش. (۱۳۸۶). "جایگاه فرهنگ و ورزش". نشریه مطالعات فرهنگی اجتماعی خراسان. شماره ۵ و ۶. ISC. ص ۸۷-۹۸.
۷. طالقانی، متین؛ حضرتی صومعه، زهرا؛ مهاجر، اصغر (۱۴۰۰). "تحلیل گفتمان غالب بر ورزش قهرمانی بانوان کشور (با تأکید بر فضای قهرمانی دهه ۹۰)". نشریه مدیریت ورزشی. (<https://dx.doi.org/10.22059/jsm.2021.327560.2772>)
۸. غفرانی، محسن؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سید نصرالله؛ جلالی فراهانی، مجید؛ مقرنسی، مهدی (۱۳۸۸). "طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی استان سیستان و بلوچستان". نشریه حرکت، شماره ۳۹. ص ۱۳۱-۱۰۷.
۹. فرزادفر، منا؛ گنجی، فرید؛ بهرامی، شهاب (۱۴۰۰). "شناسایی پیامدهای اجتماعی و فرهنگی موفقیت زنان ورزشکار مسلمان در رویدادهای ورزشی بین‌المللی". نشریه مدیریت ورزشی. دوره ۱۳، شماره ۳. ص ۷۸۱-۷۶۷.
۱۰. فرازیانی، فاتح؛ طاهری، مرتضی؛ عرب عامری، الهه (۱۳۹۴). "رسانه ابزاری جهت ایفای نقش زنان در توسعه مرزهای بین‌المللی ورزش". نشریه مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی. شماره ۷. ص ۷۱-۶۲.
۱۱. کشکر، سارا؛ قاسمی، حمید؛ کارگر، غلامعلی. (۱۳۹۵). "تعریف فرهنگ ورزش و مؤلفه‌های آن با تکیه بر آرای متخصصان، ورزشکاران و دست‌اندرکاران ورزش کشور". فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش ۳ (۴). ص ۱۱-۲۲.

۱۲. مایک، گرین؛ باری، هولیان (۲۰۰۸). "سیاست‌گذاری و اولویت‌بندی در توسعه ورزش قهرمانی". ترجمه رضا و احسان قراخانلو (۱۳۸۷)، تهران، کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول.
۱۳. مرتضایی، لیلا؛ اندام، رضا (۱۳۹۳). "بررسی روایی و پایایی پرسشنامه انگیزه‌های مشارکت زنان در ورزش‌های تفریحی آبی". نشریه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. سال دوم. شماره ۴. ص ۲۲-۱۱.
۱۴. موتمنی، علیرضا؛ همتی، امین؛ مرادی، هادی (۱۳۹۳). "شناسایی و اولویت‌بندی موانع پیش روی بانوان در انجام فعالیت‌های ورزشی". نشریه مطالعات مدیریت ورزشی. شماره ۲۴. ص ۱۳۰-۱۱۱.
۱۵. میریوسفی، سید جلیل؛ بخشنده، حسین (۱۳۹۹). "تبیین و اولویت‌بندی عوامل تأثیرگذار رسانه‌های جمعی بر توسعه فرهنگ سیاسی ورزش قهرمانی". نشریه مدیریت ورزشی. دوره ۱۲، شماره ۲. ص ۵۲۰-۵۰۱.
16. Al-Eisa, E. S; Al-Sobayel, H. I. (2012). Physical activity and health beliefs among Saudi women. *Journal of nutrition and metabolism*, 2012. Article ID 642187, 6 pages.
17. Azizi, P., & Hassan, K. H. (2014). Iranian women, sport and the Hijab issue. *Social Sciences (Pakistan)*, 9(6), 492-498.
18. Calderon Pacheco, Abril, M.S., (2015). Culture and religion: The sports and recreation experiences of Muslim women. Master's Thesis, California State University, Long Beach.
19. Cecilia, G., Lupu, E., Elena, S., Alin, L., & Georgeta, N. (2015). Sports and Health without Religion and Nationality Barriers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 2152-2156.
20. Çevik, H., & Şimşek, K. Y. (2020). The effect of event experience quality on the satisfaction and behavioral intentions of motocross World Championship spectators. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*.
21. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12(3), 113-136.
22. Duca, N. (2021). The Expression of the Hijab in American Sports Culture. *Sacred Heart University Scholar*, 4(1), 4.
23. Edim, Moses. E. & Saba, Idris A. (2014). Socio-Cultural Variables of Religion and Sports Participation among Secondary School Students in Northern States of Nigeria. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)* 5(2): 232-235
24. Fitri, M., Sultoni, K., Salamuddin, N., & Harun, M. T. (2017). Sports Activities High Performance Athletes Muslim Women in Indonesia and Malaysia. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering. 180(1), 012213. IOP Publishing.
25. Leong, N. (2018). Against women sports. *95 Washington University Law Review*, 95(1), 1-43.
26. Marwat, M. K., Zia-ul-Islam, S., Waseem, M., Khattak, H., & Bibi, S. (2014). " Sport performance of Muslim women and different constraints in their way to participation in sport". *International Journal of Humanities and Social Science*, 4(10 (1)), 208-214.
27. Nematovich, K. S. (2021). Sports, physical, physical education as necessary elements of sports culture. *Middle European Scientific Bulletin*, 11(1).

28. Penney, Dawn (2002). *Gender and physical education; contemporary issues and future directions*, Routledge, New York .
29. Schneider, Angela (2020). "Women in sport". *sport, ethicx and philosophy* 2020, VOL. 14, NO. 4, 415-418. <https://doi.org/10.1080/17511321.2020.1846893>.
30. Tekin, A. (2010). The influence of religious and socio-cultural variables on the participation of female university students in leisure activities. *World Applied Sciences Journal*, 9(11), 1286-1293.

Determining the components of women's championship sports culture

Zahra Nouri¹ - Sara Keshkar^{*2} - Gholamali Karegar³ - Javad Shahlayi Bagheri⁴

1.PhDCandidate of sport management, faculty of physical education and sport sciences, Allameh Tabataba'i university, Tehran, Iran 2.Associate professor of sport management, faculty of physical education and sport sciences, Allameh Tabataba'i university, Tehran, Iran 3.Associate professor of sport management, faculty of physical education and sport sciences, Allameh Tabataba'i university, Tehran, Iran 4.Associate professor of sport management, faculty of physical education and sport sciences, Allameh Tabataba'i university, Tehran, Iran

(Received:2021/08/07;Accepted:2022/06/16)

Abstract

Sport as a social and cultural phenomenon is organically links to social institutions and structures, in the sense that the achievements of sport and its related activities are generally considered as indicators of public culture. The purpose of this study was to determine the components of women's championship sports culture. The method of the present study was fundamental in terms of purpose and was qualitative, which was performed using thematic analysing, the method of data accumulation was semi-structured interviews with experts of championship sports and women's sports. The condition for entering the interview was to have a sports science education with a master's degree or higher and to have professional experience in women's sports for at least 10 years. Sampling was done in a purposeful and snowball method. The sample size was determined based on theoretical saturation. To achieve theoretical saturation, the interviews were extended to 32 cases. The assessment tool was a questionnaire with two open-ended questions about what is the culture of women's championship sports and its components. The validity of the questionnaires and interviews was confirmed and MAXQDA software version 2020 was used for data analysis and a qualitative model was drawn. The results showed that the selected categories of women's championship sports culture are social culture, professional culture, competitive culture, fan culture, team behavior culture, national-religious values, beliefs and active lifestyle. It should be noted that social culture is a more influential factor in Muslim women's championship sports than other factors and should be considered in major decisions.

Keywords

Championship sports, culture, women's sports.

---

* Corresponding Author: Email: sarakeshkar@gmail.com ; Tel:+989123017504